

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

МАКЕДОНСКО ЕКОЛОШКО ДРУШТВО
2019

ANNUAL REPORT

MACEDONIAN ECOLOGICAL SOCIETY
2019

МАКЕДОНСКО
ЕКОЛОШКО
ДРУШТВО

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
МАКЕДОНСКО ЕКОЛОШКО ДРУШТВО
2019

ANNUAL REPORT
MACEDONIAN ECOLOGICAL SOCIETY
2019

МАКЕДОНСКО
ЕКОЛОШКО
ДРУШТВО

Содржина

ПОРАКА ОД ДИРЕКТОРОТ.....	03
МЕД продолжува да работи на зачувување на природата и на заштитата на животната средина.....	05
МЕД ДОМА.....	06
МЕД во 2019 година.....	07
1. МЕД ИСТРАЖУВА.....	08
- Сигурни далноводи за птиците во Чешиново-Облешево и поширокиот регион на Овче Поле.....	09
- Зимско пребројување птици 2019.....	10
- Лет над штрковото гнездо: одредување закани во две влажни ливади по долниот тек на реката Вардар.....	11
- Идентификување шуми со високи природни вредности и изработка на упатства за нивно управување.....	12
- Надополнување на Списокот на ендемични копнени растенија и животински таксони од Југоисточна Европа.....	13
- Изработка на студија за ревалоризација на Националниот парк „Пелистер“.....	13
- Потенцијал за минерални ресурси на земјите од Источна и од Југоисточна Европа.....	14
2. МЕД ЗАШТИТУВА.....	15
- Програма за закрепнување на балканскиот рис.....	16
- Нова надеж за египетскиот мршојадец.....	17
- Балкански проект за борба против отрови.....	18
- Зачувување на ендемичните растенија во Македонија.....	18
- Активности во рамки на Програмата за зачувување на природата во Македонија.....	19
- Нови заштитени подрачја.....	19
- Предлог-подрачја од брегалничкиот регион за „Натура 2000“.....	21
- Ревитализација на крајбрежни екосистеми.....	22
- Развивање процес на плаќање за екосистемски услуги.....	23
- Заштита на животната средина од перзистентни органски загадувачи.....	23
3. МЕД ВМРЕЖУВА.....	25
- Партнерство и соработка за Шара.....	26
- Прекугранична заштита на регионот Преспа.....	27
4. МЕД СЕ РАЗВИВА.....	29
5. МЕД ЕДУЦИРА.....	31
- Финансиски извештај за работата на Македонско еколошко друштво за 2019 година.....	33
- Финансиски поддржувачи на МЕД во текот на 2019 година.....	36

Contents

MESSAGE FROM THE CEO.....	03
MES continues its work on nature conservation and environmental protection.....	05
MES HOME.....	06
MES in 2019.....	07
1. MES RESEARCH.....	08
- Avian-friendly power lines in Cheshinovo-Obleshevo and Ovche Pole wider area.....	09
- 2019 International Waterbird Census.....	10
- Flight over the stork's nest: identifying threats in two wet meadows along the Vardar River course.....	11
- Identifying high nature value forests and preparing management guidelines.....	12
- Updating the List of Selected Endemic Terrestrial Plant and Animal Taxa of South-East Europe.....	13
- Preparation of a Revalorisation Study for Pelister National Park.....	13
- Mineral-resource potential of East and South-East European countries.....	14
2. MES CONSERVATION.....	15
- Balkan Lynx Recovery Programme.....	16
- Egyptian Vulture New Life.....	17
- Balkan Anti-Poisoning Project.....	18
- Conservation of endemic plants in Macedonia.....	18
- Activities within the Nature Conservation Programme in Macedonia.....	19
- New protected areas.....	19
- Proposed sites for Natura 2000 in Bregalnica region.....	21
- Revitalisation of riparian ecosystems.....	22
- Developing the process of payments for ecosystem services.....	23
- Protecting the environment from persistent organic pollutants.....	23
3. MES NETWORKING.....	25
- Partnership and cooperation for Shara.....	26
- Transboundary protection of Prespa region.....	27
4. MES DEVELOPMENT.....	29
5. MES EDUCATION.....	31
- Financial report for the work of MES in 2019.....	33
- MES financial supporters in 2019.....	36

ПОРАКА ОД ДИРЕКТОРОТ

Соработката остана клуч за големи достигнувања и во 2019 година. Сите наши успеси на национално и на прекугранично ниво се должат на силната соработка и посветеното заедничко работење со нашите партнерски организации, соработници, државни институции. Најдобрите резултати се постигнуваат кога комуникацијата е постојана и транспарентна - за тоа сведочи одличната и долгогодишна соработка со Националниот парк „Маврово“, која дава одлични резултати во заштитата на балканскиот рис. Соработката и комуникацијата со државните институции исто така беа значајно подобрени, а се надеваме дека така и ќе продолжи. Оваа година повторно организиравме огромен број настани низ целата земја, спроведовме и учествувавме во преку 20 проекти, а првпат работевме и на теми на кои досега не сме биле толку активни. Такви беа истражувањата поврзани со јаловиштата на минерални сировини што ја загадуваат животната средина и информирање и подигнување на свеста за чистењето на депониите со линдан во Скопје.

Продолживме да работиме во брегаличкиот регион на предлози за прогласување нови заштитени подрачја (Осоговските и Малешевските Планини) и идентификација на предлог-подрачја за „Натура 2000“. Една од нашите најсветли точки останува канцеларијата во Ресен. Нашето присуство во Преспа е срдечно прифатено од локалните соработници и од населението, а тамошните капацитети постојано се зајакнуваат и ја промовираат прекуграничната соработка. Во не помала мера сме горди и на успехите на платформата „Пријатели на Шара“, која ја инициравме во полошкиот регион во 2015 година и која успешно работи во насока на лобирање и застапување Шар Планина што поскоро да се прогласи за национален парк.

MESSAGE FROM THE CEO

Cooperation remained key to the triumphs also in 2019. All the success at national and transboundary levels hinged on the firm cooperation and the dedicated joint efforts with our partner organisations, associates, state authorities and institutions. The best results are achieved through continuous and transparent communication - as seen from the outstanding long-term cooperation with Mavrovo National Park, producing impressive results in Balkan lynx conservation. Cooperation and communication with state institutions were also significantly advanced, and we are hopeful that this will remain so. This year, too, we organised numerous events throughout the country, implemented and participated into more than 20 projects, including topics either new to us or not regularly tackled. Such was the research done on the tailings from the mineral raw materials polluting the environment, and the activities to provide information and raise awareness about cleaning up the lindane landfill in Skopje.

We stayed active in the Bregalnica region working on proposals for new protected areas (PAs) (Osogovo and Maleshevo Mountains) and identification of potential Natura 2000 sites. Resen local office remains among the brightest points in our line of work. Our presence in Prespa is graciously accepted by local associates and citizens alike, and local capacities are continuously strengthened promoting transboundary cooperation. We are not any less proud of the success achieved by the Friends of Shara platform, established in the Polog Region in 2015, working successfully on lobbying for Shar Mountain's prompt declaration as a national park.

Internal organisational strengthening this year focused on human resources and their strategic management, as well as on advanced financial work. Following the self-evaluation and analyses on

Внатрешното зајакнување на организацијата оваа година беше фокусирано на човечките ресурси и нивното стратешко управување, како и на унапреденото финансиско управување. По спроведените самооценки и анализи на исполнувањата на претходниот стратешки план, ја почнавме процедурата за изработка на нов петгодишен стратешки план.

Како што растат јавната загриженост и свесноста за еколошката криза во нашата средина, така и се зголемува нашата потреба за пофокусирана и ангажирана комуникација со членството и со заинтересираните страни. МЕД и натаму останува отворена организација за нови членови и волонтери, како и организација што се грижи за промовирање на екологијата во Македонија како важен сегмент од нашето живеење.

2019 година беше и сведок на многу предизвици. Сите предизвици беа лесно надминати, но она што за нас и нашите пријатели и соработници беше непрестопливо и тешко за прифаќање е прераното заминување на нашиот пријател, поранешен претседател и член на претседателството на МЕД - професор д-р Љупчо Меловски. Љупчо беше еден од најголемите научници во Македонија и неприкосновен лидер и извор на мотивација за работата и постоењето на МЕД. Нашата загуба е повеќеслојна - ние изгубивме ментор, лидер и пријател. Неговиот спомен ќе биде и нашата сила да продолжиме со посветената работа, секогаш да бидеме водени од научната мисла, а МЕД да продолжи да расте и да се зајакнува.

Робертина Брајаноска, Директор на МЕД
Robertina Brajanoska, CEO of MES

the performance for the previous Strategic Plan, we initiated development of a new five-year Strategic Plan.

Growing public concern and awareness about the environmental crisis in our environs compels increased need for a more focused and engaged communication with the membership and the interested parties. MES remains an organisation that is open to new members and volunteers, and one that cares for the promotion of the ecology in Macedonia as an important segment of our daily lives.

The year 2019 bore witness to many challenges, none even remotely as devastating as the early departure of our friend, former President and member of MES Presidency - Professor Ljupcho Melovski. Ljupcho was among the greatest scientists in Macedonia, an uncontested leader and the drive behind MES's work and its very existence. Our loss is many-faceted - we lost a mentor, a leader and a friend. His memory will give us the strength to continue the dedicated work, always led by scientific thought, with MES becoming larger and stronger.

МЕД ПРОДОЛЖУВА ДА РАБОТИ НА ЗАЧУВУВАЊЕ НА ПРИРОДАТА И НА ЗАШТИТАТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Изминатите десетина години донесоа големи, значајни и важни предизвици во работата и активностите на Македонското еколошко друштво (МЕД). Се менуваа светот и природата, но се зголемуваа и еколошките притисоци и проблеми. На чекор пред завршувањето на декадата гледаме колку зачувувањето на природата е важно, колку природното наследство и природните ресурси се под голем притисок од човекот, а екосистемите ранливи.

Изминатите години МЕД растеше, се развиваше и зајакнуваше, склучуваше партнерства, развиваше програми и стратегии, лобираше, едуцираше и информираше. МЕД преку својата постојаност, легитимност, научна работа и активизам го зазеде местото на значен заштитник на македонските природни вредности. Се менуваа канцеларии, локации и опрема, тимот се зголемуваше и надградуваше. Денес со 18 вработени, МЕД е едно од најразвиените еколошки здруженија во регионот. Со многу труд и со вложено време, знаење и средства МЕД остана достоин на работата во петте столба на организацијата: Заштита на видовите и живеалиштата; Заштита на важните подрачја и промовирање еколошки мрежи; Еколошко образование и подигнување на еколошката свест; Промовирање и развој на еколошката научна мисла; како и Внатрешен развој и надградување на организацијата и нејзините вработени, поддржувачи, членови и волонтери. МЕД ја дочекува третата декада на 21. век подготвено за уште многу истражувања, заштита, промоција и унапредување на македонското природно наследство.

MES CONTINUES ITS WORK ON NATURE CONSERVATION AND ENVIRONMENTAL PROTECTION

The last dozen years brought major and significant challenges to the work of the Macedonian Ecological Society (MES). Nature and the world changed, giving rise to environmental pressures and problems. At the doorstep of a new decade, we now see the importance of nature conservation and realise how much natural heritage and natural resources are threatened by mankind and how ecosystems have become vulnerable.

Throughout the years MES has been growing, developing and gaining strength, forming partnerships, preparing programmes and strategies, lobbying, educating and informing. Owing to the consistency, legitimacy, scientific work and activism displayed, MES took the role of the bulwark of Macedonian natural values. There were changes in office, location and equipment, while the team grew in size and skills. Today, with its 17 employees, MES is one of region's most developed ecological societies. With so much hard work and investment in time, knowledge and resources, MES has remained truthful to the work within the five pillars of the organisation: Conservation of Species and Habitats; Protection of Important Areas and Promotion of Ecological Networks; Awareness-raising and Environmental Education; Promotion and Enhancement of Ecological and Environmental Science; as well as Organizational Development of MES. MES finds itself before the third decade of the 21st century prepared for more research, protection and promotion of Macedonia's natural heritage.

МЕД ДОМА

Во 2019 година МЕД ги имаше распослано своите активности, истражувања и проекти речиси низ целата територија на земјава. Ние истражувавме, набљудувавме, забележувавме, картиравме, оценувавме, следевме и едуциравме низ секое коше и во сите годишни времиња и временски услови. Од високите снежни врвови на Шара и на Бистра, по брзациите на Радика и низ густите букови шуми на балканскиот рис; преку заплетканите појаси со трска на синото Преспанско Езеро; до зелените падини на Осогово и Малешевијата, по бреговите на змиестата Брегалница, па сè до сувите ридови на Овче Поле и Слан Дол, речиси не остана педа природа што не ја посетивме.

MES HOME

In 2019 MES had stretched its activities, research and projects over country's nearly entire territory. We did research, observed, noticed, mapped, evaluated, monitored and educated in every nook and cranny and in every season. From the snow-covered peaks of Shara and Bistra, along the rapids of Radika River and through the dense beech forests of the Balkan lynx; through the entwined reed belts of the Prespa Lake blue; to the green slopes of Osogovo and Maleshevo, along the sinewing Bregalnica River, and all the way to the arid hills of Ovche Pole and Slan Dol, there is almost no stretch of land that we didn't visit.

1 МЕД ИСТРАЖУВА
MES RESEARCH

2 МЕД ЗАШТИТУВА
MES CONSERVATION

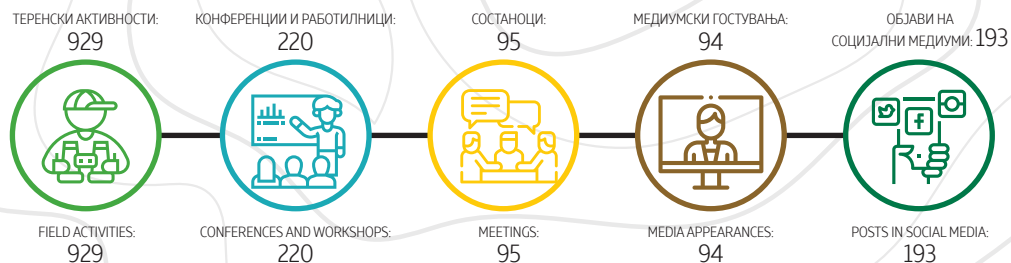
3 МЕД ВМРЕЖУВА
MES NETWORKING

4 МЕД СЕ РАЗВИВА
MES DEVELOPMENT

5 МЕД ЕДУЦИРА
MES EDUCATION

1 МЕД ИСТРАЖУВА
MES RESEARCH

Истражувачката дејност е една од главните активности на МЕД. Искуството од долгогодишните научни истражувања, деновите поминати на терен трагајќи по ретки или загрозени растителни и животински видови, како и активната научна работа на нашиот тим, овозможуваат МЕД да биде едно од најголемите депоа на информации и научни податоци. Истражувачкиот дух и потрагата по нови сознанија и информации, важни за зачувување на природата, остануваат наш императив и во годините што доаѓаат.

Сигурни далноводи за птиците во Чешиново-Облешево и поширокиот регион на Овче Поле

Енергетските дистрибутивни мрежи, особено далноводите, претставуваат голема опасност за птиците, особено за миграторните видови. Со безбедни далноводи ќе се намали ризикот што птиците би го имале за време на својот престој или гнездење во земјата.

Заради поефикасно набљудување на жртвите од струен удар вдоль истражуваното подрачје, спроведовме основна анализа за ризик од струен удар на птици по должината на дистрибутивната мрежа во поширокиот регион на Овче Поле и општината Чешиново-Облешево. Во текот на истражувачката 2019 годината добивме информација за нов случај на струен удар на млад царски орел во Овче Поле, случај кој заедно со инцидентите на усмртени четири царски орли од изминатите години укажува на закана со потенцијално значајно влијание врз националната популација на овој вид. Крајната цел на овие истражувања е да се утврдат опасните далноводи и делови од дистрибутивната мрежа во истражуваното подрачје и да се постават изолатори.

Овој проект ја продлабочува соработката меѓу МЕД, државните институции и електродистрибутивните компании за да се дефинираат и спроведат мерки за намалување на негативното влијание на дисутрибутивните мрежи врз птиците во регионот.

Avian-friendly power lines in Cheshinovo-Obleshevo and Ovche Pole wider area

Energy distribution networks, notably power lines, pose a major threat to birds, especially migratory species. Providing avian-friendly power lines lowers the risk to birds roosting or nesting in the country.

In order to ensure more efficient monitoring of the casualties from electrocution in the study area, we conducted a baseline survey for the risk of bird electrocution along the distribution network in the wider area of Ovche Pole and the Municipality of Cheshinovo-Obleshevo. Research done in 2019 provided the team information about a new case of electrocution of a juvenile imperial eagle in Ovche Pole, a case which, in addition to the four incidents involving the death of imperial eagles in the previous years, points to a threat that could potentially have a significant impact on the national population of the species. The ultimate goal of such research is to identify hazardous power lines and parts of the distribution network in the study area and install insulators.

The project deepens the cooperation among MES, state institutions and energy distribution companies towards defining and implementing measures to reduce the adverse impact of power lines on the birds in the region.

Зимско пребројување птици 2019

Јубилејно, десетта година по ред, МЕД беше дел од најмасовното и најдолготрајно волонтерско пребројување птици во светот, со традиција уште од 1967 година. МЕД, во соработка со Меѓународната организација за водни живеалишта (Wetlands International), со ова долгогодишно истражување овозможува појасна слика за состојбата на водните видови птици, но и за состојбата на водните живеалишта, што, пак, директно влијае врз начините на управувањето на водните живеалишта и заштитата на водните птици.

Во јануари оваа година беа посетени осум различни локалитети, а пребројани околу 25000 птици на Охридско и на Преспанско Езеро, и 6000 птици на Дојранско Езеро. Дел од речиси секое зимско пребројување во последните години е спроведувањето мала обука за набљудување и броење на птиците за новите членови и волонтери, со што се зголемуваат истражувачките потенцијали на Друштвото и неговите партнери. Преку ова истражување МЕД придонесува кон следењето на трендовите на популациите на водните птици во Европа и во светот.

2019 International Waterbird Census

Tenth year in a row, marking this year's anniversary, MES took part in the most massive and continuous voluntary bird count worldwide, a tradition that commenced in 1967. Cooperating with Wetlands International, MES, through this long-term research helps to gain a clearer picture about the status of waterfowl, and also about the status of wetlands, which has a direct effect on wetland management and waterfowl protection.

In January this year, eight different localities were visited, counting around 25,000 birds on Ohrid and Prespa Lakes, 6,000 birds on Dojran Lake. Within almost every International Waterbird Census in recent years, there is short training for new members and volunteers on bird watching and counting, thereby increasing Society's research potential and prospects for new partners. Through this research MES helps in the following of population trends of water birds on a European and global scales.

Лет над штрковото гнездо: одредување закани во две влажни ливади по долниот тек на реката Вардар

Водните живеалишта, особено влажните ливади, се едни од најзагрозените екосистеми во Европа. Лошото управување со водните ресурси, интензивното земјоделство, загадувањето и човечката негрижа се главни опасности за овие чувствителни екосистеми. Влажните ливади по долниот тек на р. Вардар се важни места за хранење и одмор, пред сè, за релативно големите локални популации на белиот штрк, но и за други видови водни птици поради што подрачјето е идентификувано како значајно подрачје за птици. Главните цели истражувањето беа одредување на типот и количината вода која ги полни каналите што ги создаваат влажните ливади Ѓол и Ѓерен, откривање на изворот на загадувачи и отпадни материи што стигнуваат во каналите и во влажните ливади, како и утврдување на начинот на кој локалното население се грижи и го уредува ова подрачје. Крајната цел е да се изработат план за процена на заканите и предлог-план за ревитализација и одржување на влажните ливади и системот канали со цел одржување поволна состојба на зачуваност за белите штркови. Истражувањето покажа дека недостигот на план за управување со отпадните комунални води од с. Стојаково е директна закана за одржувањето на влажните ливади и индиректна закана како потенцијален извор на зараза за локалното население и за сточниот фонд поради напасување на ливадите каде што се излеваат отпадните води. Ова истражување ќе служи како основа за натамошни детални истражувања и за дефинирање на мерките за заштита и управување со вакви живеалишта.

Flight over the stork's nest: identifying threats in two wet meadows along the Vardar River course

Wetlands, wet meadows especially, are among the most threatened ecosystems in Europe. Bad water resource management, intensive agriculture, pollution, and human negligence present major threats to these sensitive ecosystems. Wet meadows in the lower course of Vardar River provide important resting and feeding sites, mostly to the local large populations of white stork, as well as other water birds, for which the area has been identified as an Important Bird Area. The main purpose of this research was to identify the type and amount of water supplying the channels that create the wet meadows of Gjol and Gjeran, reveal the source of pollution and waste reaching the wet meadow channels, and establish means for the locals to care for and arrange the space in the area. The ultimate goal is to prepare a threat assessment plan and a plan proposal for the revitalisation and sustaining of wet meadows and the channelling system in order to achieve favourable conservation status of white storks. Research shows that the lack of management plan for the waste waters from the village of Stojakovo is a direct threat to the sustaining of the wet meadows, and an indirect threat as a potential source of disease for the locals and the livestock, due to animal grazing at the outflow of waste waters. This research will provide the basis for further detailed research and means to define measures for the protection and management of such habitats.

Идентификување шуми со високи природни вредности и изработка на упатства за нивно управување

Шумите претставуваат сложени екосистеми со огромна важност за заштитата на биолошката разновидност. Како што изминува времето, старите шуми и шумите со високи природни вредности имаат сè поголемо значење за животот на огромен број живи организми. Целта на овој проект е заштита на биолошката разновидност преку идентификување на шумите со високи природни вредности во земјава и изработка на две упатства за управување со шумите на две избрани подрачја каде што ќе бидат идентификувани шуми со високи природни вредности, во насока на одржување и унапредување на нивната биолошка разновидност. Во текот на 2019 г. се одржаа три работилници со засегнатите страни на кои се дефинираа критериумите за идентификување на шумите со високи природни вредности и се одбраа две подрачја - Беласица и Буковик - за кои ќе бидат изработени насоки за управување со тие шуми. Стручниот тим спроведе сеопфатни теренски истражувања и досега идентификуваше 41 подрачје кои потенцијално ги исполнуваат условите да се најдат на списокот на шуми со високи природни вредности.

Identifying high nature value forests and preparing management guidelines

Forests represent complex ecosystems with outstanding importance for biological diversity. As time goes by, old forests and high nature value forests (HNVPs) gain in significance as life givers for great many organisms. This project aims at protection of biological diversity through HNVP identification in the country and preparation of two HNVP management guidelines for two selected areas where such forests will be identified, so that their biodiversity will be sustained and promoted. Three workshops with relevant stakeholders were organised in 2019, defining the criteria to identify HNVPs, whereas two areas were selected - Belasica and Bukovik - for which management guidelines are to be prepared. The team of experts conducted comprehensive field research and so far identified 41 areas that potentially meet the requirements to be listed as HNVPs.

Надополнување на списокот на ендемични растителни и животински таксони од Југоисточна Европа

Југоисточна Европа, особено Балканскиот Полуостров, претставува центар и жешка точка на регионалната биолошка разновидност. Во време кога биолошката разновидност драстично се намалува, важно е да се евидентираат сите ретки или ендемични видови. Затоа е потребно што повеќе да се истражува и да се осознава видовата разновидност во ова географско подрачје. Се истражуваа копнени и слатководни полжави, тркачи, скакулци, риби и растенија. Сите добиени информации се слегаа во базата на податоци на платформата на Глобалниот информативен институт за биодиверзитет (GBIF). Целта е да се добијат што повеќе информации за ендемичниот жив свет од овој дел на Европа, кои понатаму ќе помогнат во различни проекти и меѓународни соработки за набљудување и заштита.

Изработка на студија за ревалоризација на Националниот парк „Пелистер“

МЕД и Деконс-ЕМА ДООЕЛ беа избрани како партнери да ја изработат студијата за ревалоризација на Националниот парк „Пелистер“, која имаше за главна цел да ги пополни недостатоците во познавањето на состојбата со живеалиштата и дивите видови во јужните делови на Паркот (околу 6000 ha), кои станаа дел од заштитеното подрачје дури во 2007 година. МЕД ги координираше експертите кои работеха на истражување на биолошката разновидност и обезбеди GIS-поддршка на процесот. Како резултат на работата беше изработена карта на живеалиштата во националниот парк. Дополнително, беа собрани сите

Updating the List of Selected Endemic Terrestrial Plant and Animal Taxa of South-East Europe

South-East Europe, especially the Balkan Peninsula, represents a regional biodiversity hotspot. In times when biological diversity dwindles drastically, it is important to record all rare or endemic species. Hence the need for further research and investigation of species diversity in this geographical area. The research encompassed terrestrial and aquatic gastropods, ground beetles, grasshoppers, fishes and plants. Information gained is fed into the database platform of the Global Biodiversity Information Facility (GBIF). The aim is to gather as much information on the endemic life in this part of Europe, which would provide future benefits for other projects and international collaborations regarding monitoring and protection.

Preparation of a Revalorisation Study for Pelister National Park

MES and Dekons-EMA were selected as partners preparing the Revalorisation Study for Pelister National Park, with main objective to fill the knowledge gaps about the habitats and wildlife in Park's southern parts (around 6000 ha), which were included within the PA as late as 2007. MES coordinated the experts doing research of biological diversity and provided GIS support for the process. As a result, a habitat map for the Park was produced. Moreover, comprehensive

литературни податоци за флората, фунгијата и фауната на паркот, кои беа дополнети и со нови информации (по прв пат регистрирани видови, нови податоци за распространување). Конечно, се предложи и ново зонирање на националниот парк, со кое тој треба да ги исполни очекувањата на Меѓународната унија за зачувување на природата (IUCN) 75% од неговата територија да бидат управувани примарно заради заштита на природата.

Потенцијал за минерални ресурси на земјите од Источна и од Југоисточна Европа

Минералните ресурси, нивниот потенцијал и резерви се важни фактори во креирањето на политиките за одржлив развој и одржливо користење на природните ресурси. МЕД со овој проект отвора ново поле на дејствување. Во 2019 година се вклучивме во активности за мапирање на примарните и на секундарните минерални ресурси во Северна Македонија, а го следевме и процесот за земјите од Западен Балкан: Хрватска, Босна и Херцеговина, Србија, Црна Гора и Албанија, под раководство на Геолошкиот завод од Словенија. Регистарот на минералните сировини се очекува да го зголеми капацитетот на земјите од регионот за одржливо управување со минерални сировини на национално ниво. Во натамошната фаза се очекува подготвување на првата база на податоци за секундарни рудни резерви во Република Северна Македонија.

literature data on the flora, fungi and fauna was collected and further updated (first record for given species, new distribution data). Finally, new zonation was proposed for the National Park, meeting IUCN requirements, whereby 75% of the Park's territory is to be managed for the purpose of nature protection.

Mineral-resource potential of East and South-East European countries

Mineral resources, and their potential and reserves are important factors in the policy-making on sustainable development and sustainable use of natural resources. Through this project, MES enters into a new field of work. In 2019 we became part of the activities to map primary and secondary mineral resources in North Macedonia, and we also followed the process in the West Balkan countries: Croatia, Bosnia and Herzegovina, Serbia, Montenegro and Albania, led by the Geological Survey of Slovenia. The mineral register is expected to increase the capacity of countries in the region for sustainable management of mineral resources at national level. During the following phase it is expected that the first database on secondary mining reserves in the Republic of North Macedonia will be prepared.

2

МЕД ЗАШТИТУВА MES CONSERVATION

Заштитата на животната средина, правилното управување со заштитените подрачја, заштитата на растителните и на животинските видови, како и грижата за биолошката разновидност на национално и на прекугранично ниво се главните одлики на работата на МЕД и тие се полиња на дејствување каде што се постигнати и најголемите резултати и промени. Заштитата и истражувањето на природата, заедно со постојаното лобирање и соработка со државните и со меѓународните организации, се начините на кои организацијата врши промени за трајно зачувување на природното наследство.

Environmental protection, management of protected areas (PAs), protection of plant and animal species, as well as regard for biological diversity at national and transboundary levels are the hallmarks of MES's work, and these are fields with the greatest results achieved and changes made. Nature protection and research, along with continuous lobbying and cooperation with national and international organisations, are the means in which MES brings changes towards permanent conservation of the natural heritage.

Програма за закрепнување на балканскиот рис

Истражувањето и заштитата на балканскиот рис се едни од најпрепознатливите активности на МЕД и проект што во различни фази трае веќе тринаесет години. Целта на оваа програма е заштита и зачувување на критично загрозениот балкански рис. Програмата опфаќа активности за мониторинг преку набљудување на неговата популација, воспоставување нови заштитени подрачја, поддршка за подобрување на управувањето во постојните заштитени подрачја, поддршка за подобрување на националната легислатива за лов и шумарство, промовирање одржливи ловни практики и подигнување на јавната свест кај локалното население.

Значајно е да се спомне успешно продолжената соработка со Националниот парк „Маврово“, особено при имплементацијата на Акцискиот план за зачувување на балканскиот рис. Во зимската сесија беа заловени две машки единки од балканскиот рис во НП „Маврово“ и беше спроведена сесија за проценка на густината на срњи во паркот. Овие истражувања беа потпомогнати од стажантка од Германија – Лиса Лешински, експерт за крупни месојадии од Словенија – Миха Крофел и волонтери од Истражувачкото друштво на студенти биолози. Беше подготвен и извештај од Ари Тробрст на тема „Бернска конвенција, Директива на ЕУ за живеалишта и видови и заштитата на балканскиот рис“.

Balkan Lynx Recovery Programme

Balkan lynx research and protection is one of MES's most recognisable activities, and a project which, following several phases, has been conducted for thirteen years. Protection and conservation of the critically endangered Balkan lynx stand in the focus of this Programme, implemented through population monitoring, establishment of new PAs, support for improvements to current PA management, support for improvements to current national legislation on hunting and forestry, promotion of sustainable hunting practices, and awareness-raising in the locals.

In this regard, one should certainly mention the successful continuation of the cooperation with Mavrovo National Park (MNP), especially in the implementation of the Conservation Action Plan for the Balkan Lynx. During the winter session, two male lynx individuals were captured in MNP, and furthermore, a session estimating roe deer population density also took place in the Park. Such research was aided by an intern from Germany – Lisa Leshinski, a large carnivore expert from Slovenia – Miha Krofel, and volunteers from the Biology Students' Research Society. Moreover, a report titled “The Bern Convention, the EU Habitats Directive and the conservation of Balkan lynx (*Lynx lynx balcanicus*) and other large carnivores” was prepared by Arie Trowburst.

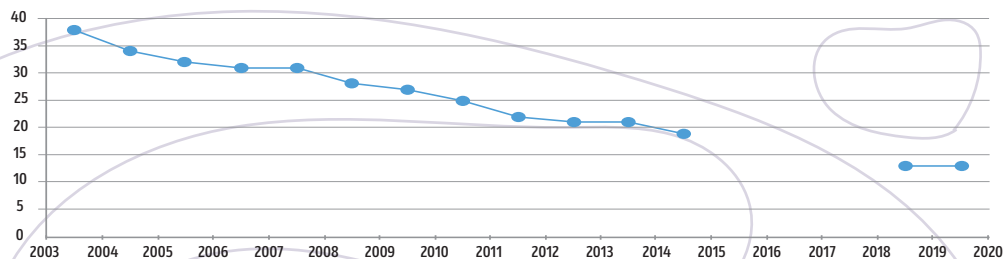

Со овој документ се оди чекор напред во регионалната и во меѓународната заштита на балканскиот рис. За подобра соработка и размена на информации меѓу партнерите во Програмата се изработи нова база на податоци во која ќе се внесуваат сите фотографии од рис од Балканскиот Полуостров.

Нова надеж за египетскиот мршојадец

Египетскиот мршојадец (*Neophron percnopterus*) е еден од најзагрозените видови миграторни птици во светот, а во нашата држава неговата популација е во постојано опаѓање. За заштита и одржување на неговата популација потребни се истражување, соработка, едукација, како и подготовка и спроведување нови законски прописи. Целта на овој регионален проект е зајакнување на најисточните популации на египетскиот мршојадец во Европа преку итно воспоставување мерки за негова заштита од закани, како: труење, струенудар и отстрелување по прелетните патишта. За време на теренските истражувања беа преброени сите познати парови египетски мршојадци и беше пресметан гнездов успех. Згора на тоа, се приспособи и Прирачник од CITES за спречување илегална трговија со заштитени видови птици преку нашите граници, наменет за цариници и ветеринарни доктори на граничните премини.

Сите активности поврзани со проектот може да се следат на проектната страница: <http://www.lifeneophron.eu/>.

Табела 01
Број на парови на египетски мршојадци

This document goes a step further in the regional and international protection of the Balkan lynx. Aiming towards better cooperation and exchange of information, Programme partners prepared a novel database to be fed with photos of all lynx individuals taken on the Balkan Peninsula.

Egyptian Vulture New Life

The Egyptian vulture (*Neophron percnopterus*) is one of the most endangered migratory birds in the world, and its population in our country marks constant decline. Protection and sustaining of the population requires research, cooperation, education, and preparation of new legal provisions and their proper enforcement. The aim of this regional project is to strengthen the easternmost Egyptian vulture populations in Europe through urgent establishment of networks for protection from such threats as: poisoning, electrocution, and gunning down along its flyways. Field activities included re-count of known pairs of Egyptian vultures and calculation of nesting success. Additionally, a CITES manual was adapted aiming at prevention of illegal trade of protected species across the national borders intended for customs officers and veterinarians at border crossings.

All project activities can be followed at the project website: <http://www.lifeneophron.eu/>

Table 01
Number of Egyptian vulture pairs

Балкански проект за борба против отрови

Илегалното користење мамки со отров претставува најголема опасност за опстанокот и стабилноста на популациите на грабливите птици и мршојадците во Македонија. Целното труење животни често води до секундарни труења на овие значајни видови птици. МЕД веќе неколку години работи на зајакнување на капацитетите на државните институции и подигнување на јавната свест за борбата против илегалното труење див животни. Во рамки на овој проект беше организиран трет национален состанок со Работната група за борба против отрови, која беше формирана во 2018 година на иницијатива на МЕД, а во соработка со МЖСПП. Освен ова, се изработи Акциски нацрт-план за справување со проблемот со труење диви видови птици со цел спречување идни труења на птиците.

Во рамки на овој проект МЕД помогна во спасување на два изнемоштени белоглави мршојадци по информација од граѓани од Берово. Двете птици беа рехабилитирани во Скопската зоолошка градина, маркирани со GPS-уреџи за следење и ослободени.

Зачувување на ендемичните растенија во Македонија

Територијата на Македонија претставува жариште на европската биолошка разновидност и кога станува збор за

Balkan Anti-Poisoning Project

The illegal use of poison baits presents the greatest threat to the survival and stability of raptor and vulture populations in Macedonia. Targeted animal poisoning often leads to secondary poisoning of these important bird species. For several years now, MES has been working on strengthening the capacities of state institutions and raising the awareness on illegal wildlife poisoning. Within the project, organised was the third national meeting of the Anti-Poison Task Force, established in 2018 on MES's initiative, and in cooperation with the Ministry of Environment and Physical Planning (MoEPP). Moreover, draft action plan tackling wildlife poisoning was prepared, with the intention of preventing future bird poisoning.

Within project activities, MES helped save two emaciated griffon vultures after receiving information by the citizens of Beroovo. The two birds were rehabilitated in the Skopje ZOO, GPS-tagged and released into the wild.

Conservation of endemic plants in Macedonia

When it comes to plants, Macedonia's territory is a hotspot of European biological diversity. Our flora teems with a vast number of rare, en-

растенијата. Нашата флора изобиљува со голем број ретки, загрозени и ендемични растенија, кои треба да се истражат и заштитат. Но, заштитата на ендемичните растенија е невозможна без заштита на локалитетите и подрачјата на кои виеат. Во овој проект се одбрани четири значајни растителни подрачја - Јабланица, клисурата на Црн Дрим, Богданци и Дојранско Езеро, каде што се спроведуваат детални флористички истражувања за распространувањето и состојбата на популациите на пет ендемични растителни видови: дебарско свонче (*Campanula deborensis*), див костен (*Aesculus hippocastanum*), *Centaurea rufidula*, јабланички шафран (*Crocus jablanicensis*) и меурест козинец (*Astragalus physocalyx*). Со цел подобро да ги запознаеме и заштитиме ендемичните растенија во нашата земја, мораме да ги истражime нивното распространување, состојба и бројност, а, секако, да ги најдеме и најголемите закани што влијаат врз нив. Активностите за набљудување и зачувување се спроведуваат во соработка со „Полимат13“, НВО од Богданци, и со Ботаничката градина во Скопје.

Активности во рамки на Програмата за зачувување на природата во Македонија

Источниот плански регион, особено по течението на реката Брегалница, претставува мозаик со многу природни и културни вредности што треба да се заштитат. Целта на Програмата за зачувување на природата во Македонија е проучување на богатата видова и екосистемска разновидност на регионот, негова заштита и зачување на односот на човекот и природата преку промовирање одржливо користење на природните ресурси. МЕД и оваа година беше активен партнер и учесник во повеќе компоненти на Програмата.

dangered, and endemic plants, which need to be explored and protected. But conservation of endemic plants is impossible without the protection of the localities and sites in which they thrive. This project has made a selection of four important plant areas - Jablanica, Crn Drim ravine, Bogdanci, and Dojran Lake, with detailed floristic research on the distribution and population status of five endemic species: *Campanula deborensis*, *Aesculus hippocastanum*, *Centaurea rufidula*, *Crocus jablanicensis* and *Astragalus physocalyx*. Obtaining better knowledge and providing better protection of endemic plants presupposes research of their distribution, status and abundance, and, furthermore, identification of threats. Monitoring and conservation activities are conducted in cooperation with Polimat 13, an NGO from Bogdanci, and the Botanical Garden in Skopje.

Activities within the Nature Conservation Programme in Macedonia

The East Planning Region, mainly the course of Bregalnica River, is an intricate patchwork of natural and cultural values that need protection. The aim of the Nature Conservation Programme in Macedonia is to study the region's rich species and ecosystem diversity, its protection, and maintaining human relationship with nature by promoting sustainable use of natural resources. This year too, MES was an active partner in many Programme components.

New protected areas

As the year 2019 approached its end, we were getting closer to finally see Osogovo Mountains listed as a Protected Landscape.

Нови заштитени подрачја

Со завршувањето на 2019 година сè поблиску бевме до конечната заштита на Осоговските Планини во категоријата заштитен предел. МЕД во текот на 2019 година продолжи да работи на подготвувањето Студија за валоризација на предлог-подрачјето за заштита - Осоговски Планини, во категорија заштитен предел, преку активна консултација со голем број засегнати страни и експертски тим. Во рамки на овој процес се подготви и модел за управување со идното заштитено подрачје Осоговски Планини, а во консултативен процес се предложи и управувач и модел на управувачка структура за ова предлог-подрачје. Изработената документација е основа за спроведување на законската постапка од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП). Во однос на подрачјето Ченгино Кале на Малешевските Планини, реализирани се теренски истражувања и направени се валоризација и дигитализација на значајните наоди за биолошката разновидност. МЕД отвори и простор за дијалог со сите засегнати страни во однос на предлогот за заштита и категоријата за заштита. Се организираа средби и отворени дебати како дел од кампањата со цел да се промовира значењето на заштитата на овој локалитет, како и да се зацврстат односите со локалната јавност. Наредните две години ќе бидат клучни за процесот за конечна заштита на Ченгино Кале.

During 2019, MES continued working on preparation of the Valorisation Study of the Proposed Area for Protection - Osogovo Mountains as Protected Landscape, through active consultation with many stakeholders and a team of experts. Within the process, a management model for the future PA was prepared, and through a consultative process proposed was a management body and management model for the subject area. The prepared documentation provides the basis for implementation of the legal procedure by MoEPP. As regards the area of Chengino Kale on Maleshevo Mountains, there followed field research, and valorisation and digitalisation of important findings for biological diversity. MES created space for open dialogue with all stakeholders concerning protection proposal and category. Gatherings and open debates were organised within the campaign in order to strengthen relations with the local public. The following two years will be key in the process for the ultimate protection of Chengino Kale.

Предлог-подрачја од брегалничкиот регион за „Натура 2000“

Во рамки на компонентата за подобрување на состојбата со природните вредности во брегалничкиот слив продолжи нашата вклученост во собирање податоци за идентификација на потенцијални предлог-подрачја во земјава за „Натура 2000“, процес кој треба да е завршен пред да станеме полноправна членка на Европската Унија. Активностите во процесот се изведуваат во активна соработка со Министерството за животна средина и просторно планирање и со „Фармахем“. Се работеше на три селектирани предлог-подрачја за „Натура 2000“: Овче Поле, Долна Брегалница и Малешевските Планини, за кои беа спроведени теренски истражувања, а добиените податоци беа внесени во стандардни формулари за „Натура 2000“. Целта е промоција и идна заштита на природните вредности преку активности насочени кон селектирање и предлагање подрачја во брегалничкиот регион за „Натура 2000“, според критериумите од Директивата за живеалишта на ЕУ и Директивата за птици на ЕУ.

Proposed sites for Natura 2000 in Bregalnica region

As part of the component on improvement of the status of natural values in the Bregalnica Basin, our involvement continued, whereas we gathered data for identification of potential Natura 2000 sites in the country, a process that should be concluded by the time we become a fully-fledged member of the EU. Activities are implemented with active cooperation with MoEPP and Pharmachem. The field work was conducted in three potential Natura 2000 sites: Ovche Pole, Lower Bregalnica and Maleshevo Mountains. The goal is to promote and protect natural values through activities aimed at selection and proposal of potential Natura 2000 sites in the Bregalnica region, according to the criteria of EU Habitats and Birds directives.

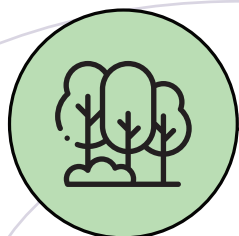
Ревитализација на крајбрежни екосистеми

Крајбрежната вегетација е еден од најзагрозените екосистеми во земјава. Поради проширувањето на обработливите површини во речните долини и лаки, голем дел од шумската крајбрежна вегетација по долниот тек на р. Брегалница, од Штип до вливот во р. Вардар, е исчезната. Дополнително, во неа се населени многу туѓи (алохтони) и инвазивни видови дрвја и грмушки. Нашата цел е подобрување на состојбата на овие шуми и зголемување на нивната вкупна површина за 5% до крајот на 2020 година. Ова изгледа малку, но досега кај нас нема искуство ниту со производство на садници на врби и бели тополи, дрвја што природно растат по Брегалница, ниту со нивно пошумување, па целиот процес се соочува со многу тешкотии. Имајќи предвид дека крајречните шуми покриваат 122 хектари по должината на предвидените 15,5 km од подрачјето во кое работиме, се очекува до крајот на 2020 година да биде пошумена површина од 6 ha. Кога ќе се развијат, овие шуми ќе поддржуваат богата и важна биолошка разновидност - посебно многу инсекти, птици и цицачи, а во неа со време ќе се населат и други видови дрвја и грмушки.

Revitalisation of riparian ecosystems

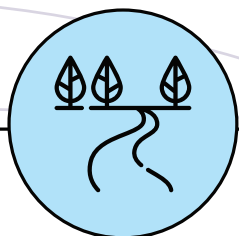
Riparian vegetation is among the most threatened ecosystems in the country. Extension of arable land in river valleys and water meadows causes disappearance of a significant part of forest riparian vegetation along the lower course of Bregalnica River from Shtip to Vardar River. Furthermore, it houses many allochthonous and invasive trees and bushes. Our goal is to improve the status of these forests and increase their land area by 5% by the end of 2020. This may not seem much, but so far in the country there hasn't been neither production of nursery trees of willow and poplar, species native to the riparian stretch of Bregalnica River, nor forestation activities, and hence the numerous difficulties encountered. Bearing in mind that riparian forests cover 122 ha along the foreseen 15.5 km of the selected area, it is expected that by the end of 2020 an area of 6 ha will be planted with trees. When fully grown, these forests will support rich and important biological diversity - especially many insects, birds and mammals, in time also accommodating for other species of trees and bushes.

2 НОВИ ТИПА НА ЖИВЕАЛИШТА ЗА
НАЦИОНАЛНАТА РЕФЕРЕНТНА ЛИСТА

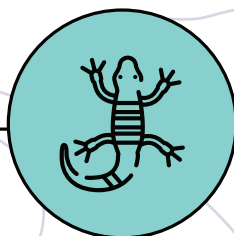
2 NEW HABITAT TYPES FOR
THE NATIONAL REFERENCE LIST

3 ПРЕДЛОГ-ПОДРАЧЈА ЗА „НАТУРА 2000“

3 PROPOSED NATURA 2000 SITES

15 ТАКСОНОМСКИ ГРУПИ СЕ ОПФАТЕНИ ВО
ИСТРАЖУВАЊАТА ЗА ТИПОВИ НА ЖИВЕАЛИШТА
И ВИДОВИ ОД ЕВРОПСКО ЗНАЧЕЊЕ

15 TAXONOMIC GROUPS ENCOMPASSED IN THE
STUDY OF HABITAT TYPES AND SPECIES OF
EUROPEAN IMPORTANCE

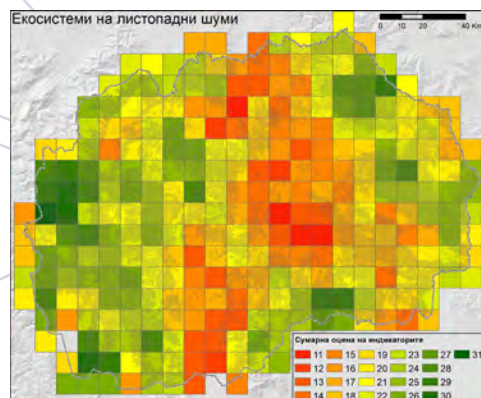

Развивање процес на плаќање за екосистемски услуги

Услугите од природата, т.е. екосистемските услуги, се дефинираат како придобивки што луѓето ги добиваат од екосистемите. Тие, директно или индиректно, влијаат на опстанокот на луѓето и на нивниот квалитет на живот. Луѓето понекогаш забораваат колку природата и биодиверзитетот се важни за нивното секојдневно функционирање. Храната, облеката, живеењето, транспортот, лековите и енергијата се производи, односно услуги од различни екосистеми. Ова се материјали или придобивки што човекот ги добива „бесплатно“. Секој човек слободно може да диши воздух богат со кислород, да пие чиста вода и да ги вкусува плодовите во шумите. Но, денес, со цел да се заштитат природните екосистеми, особено заштитените подрачја, се применува процес на плаќање на екосистемските услуги. На тој начин населението може да ужива во придобивките од заштитено подрачје, а тоа, пак, да добие некоја форма на економска самоодржливост. Оваа година беа направени пионерски чекори во однос на имплементација на концептот за екосистемски услуги на национално ниво, како еден од приоритетите во Националната стратегија за заштита на природата. МЕД, во соработка со МЖСПП и со експертски претставници од научната јавност, ја разгледуваше можност за воведување систем на наплата на екосистемите услуги во Македонија за идните години.

Developing the process of payments for ecosystem services

Nature's services, i.e. ecosystem services, are defined as benefits to people provided by ecosystems. Directly or indirectly, they affect people's survival and quality of life. People tend to forget how much nature and biodiversity are important in their daily lives. Food, clothing, living, transport, medicine, and energy are products, that is, services provided by various ecosystems. These are materials or benefits that man gets "free of charge". Everyone can freely breathe the oxygen-rich air, drink clean water, and taste the fruits of the forest. But today, protection of natural ecosystems, especially PAs, necessitates the process of payments for ecosystem services. That way the public can enjoy the benefits of a PA, and, at the same time, the PA obtains a form of self-sustainability. Pioneering steps were made this year in terms of implementing the concept of ecosystem services at national level, a priority within the National Strategy for Nature Protection. MES, in cooperation with MoEPP and scientific experts, explored the possibility of introducing a system for payments for ecosystem services in Macedonia for the years to come.

Заштита на животната средина од перзистентни органски загадувачи

МЕД првпат после долго време се вклучи во активности од областа на заштитата на животната средина и на населението од хемиско загадување. Целта на проектот е подигнување на јавната свест за влијанието на линданот врз човековото здравје и врз животната средина, како и зголемено информирање во однос на постапката за негово отстранување од ОХИС. Посебен фокус во проектот беше даден на правилно и навремено информирање на локалното население што живее во непосредна близина на поранешната фабрика ОХИС. Од анализата на резултатите од анкетањето се утврди дека 94,8% од граѓаните ги сметаат индустриските објекти како сериозни загадувачи со опасен и штетен отпад и тие сметаат дека треба да бидат информирани за присуството на потенцијални опасни и штетни материји во нивната непосредна околина.

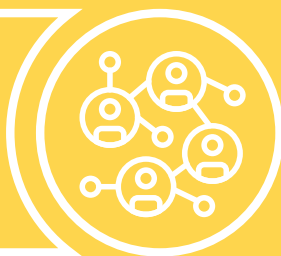
Protecting the environment from persistent organic pollutants

For the first time after a long time, MES took part in activities for the protection of the environment and the population from chemical pollution. Project's aim is to raise the awareness about the impact of lindane on human health and the environment, and also to ensure better informing about its removal from OHIS factory. Special attention was given to the proper and timely informing of the locals living near OHIS factory. Survey result analysis reveals that 94.8% of citizens see industrial facilities as serious pollutants with hazardous and harmful waste and also believe that they should be informed about the presence of potential hazardous and harmful materials in their surroundings.

3

МЕД ВМРЕЖУВА MES NETWORKING

Заедничка работа, вклучување партнерства и соработка, развивање добра комуникација со општата јавност, сослушување на локалното население, активности во регионот и развивање меѓународна мрежа се едни од најважните фактори за успешно зачувување и унапредување на животната средина. Во последните години, МЕД станува сврзно ткиво за многу проекти, соработки и сојузи како член, но и како лидер. Само со заедничко и здружено дејствување можеме да ги постигнеме заедничките цели за подобро утре.

Joint work, involvement in partnerships and collaborations, developing good communication with the general public, hearing what locals have to say, activities in the region and development of an international network, are among the crucial factors for successful conservation and promotion of the environment. In the recent years, MES became the connective tissue for many projects, collaborations and alliances, both as a member and as a leader. Only through mutual and joint action can we achieve common goals for a better tomorrow.

Партнерство и соработка за Шара

Заштита на Шар Планина и нејзино конечно прогласување за национален парк се едни од главните и, можеби, најважните борби на МЕД. Веќе неколку децении МЕД е активен член во сите процеси што опфаќаат истражување и заштита на шарпланинскиот регион, соработка и едукација на локалното население, како и постојано следење и поддржување на државните протоколи поврзани со воспоставување нови заштитени подрачја. Оваа година преку три проекти силно се развиваа локалното и регионалното партнерство меѓу организациите што работат на заштитата на Шар Планина. Во соработка со нашите долгогодишни партнери од Германија, Фондацијата „Еуронатур“, работевме на идентификување на локалните невладини организации или индивидуалци што ќе можат да спроведуваат мали проекти поврзани со одржливо користење на природните ресурси, а во рамки на овие проекти организиравме работилници и студиски патувања за подигнување на нивните капацитети. На крајот на 2019 година се подготвија и предлог-проекти за идни проекти во трите земји (Албанија, Косово и Северна Македонија) во регионот на Шар Планина-Кораб-Коритник што би се спроведувале во 2021-2022 година, со што се придонесува кон намалување на заканите од загубата на биодиверзитетот во прекуграничниот регион и се дава поддршка кон регионалниот развој. Понатаму се основаа неформални платформи или асоцијации на невладини организации во регионот Шар Планина-Кораб-Коритник во Косово и во Албанија по теркот на платформата „Пријатели на Шара“, коишто во иднина ќе работат на зачувување на природата и ќе лобираат за одржливо користење на природните ресурси во регионот. Овој процес продолжува и во 2020 година.

Partnership and cooperation for Shara

The protection of Shara and its eventual declaration as National Park are among the main, if not the most important battle of MES. For several decades now, MES has been an active player in all processes pertaining to the study and protection of the Shara region, cooperation with and education of locals, as well as constant following and support for the national protocols for declaration of new PAs. This year, in the framework of more than three projects, local and regional partnerships among organisations working on the protection of Shara were developed. In cooperation with our long-term partners from Germany, the EuroNatur Foundation, we were working on identification of local NGOs or individuals capable of implementing small projects related to sustainable use of natural resources. Within these projects, also organised were capacity-building workshops and study trip. At the end of 2019, prepared were project proposals for future projects in the three countries of the Shar Mountain-Korab-Koritnik region (Albania, Kosovo, North Macedonia), to be implemented in 2021-2022, and thus helping to reduce threats to biodiversity in the transboundary region and support regional development. Moreover, non-formal platforms or NGO associations were established in the Shar Mountain-Korab-Koritnik region in Kosovo and Albania following the model of Friends of Shara platform and working on nature conservation and lobbying for sustainable use of resources in the region. The process continues in 2020.

The Friends of Shara platform, membered by MES since 2015, signed new a memorandum among the four organisations, also including a new organisation from Gostivar - the Initiative for Civic Integration. Donors' conference was organised with many participants from the region, whereas also prepared was a video for the five-year work of Friends of Shara, and an event dubbed "A Day

„Пријатели на Шара“, како платформа во која учествува МЕД од 2015 година, потпишаа нов меморандум меѓу четири организации и во својата работа вклучија нова организација од Гостивар - Иницијатива за граѓански интеграции. Беше организирана донаторска конференција со голем број учесници од регионот, се изработи видео за петгодишната работа на „Пријатели на Шара“, а првпат беше организиран и настан „Ден на Шар Планина“ во селото Вејце за промоција на природните и на културните вредности на Шар Планина.

Прекугранична заштита на регионот Преспа

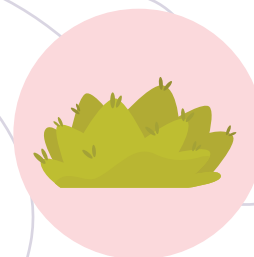
Во последните години, Преспа прерасна во одличен пример за тоа како преку меѓугранична соработка и заедничко делување може да се постигнат одлични резултати. Целта на проектот е зачувувањето на преспанскиот регион преку активности кои ќе ја зајакнат прекуграничната соработка на партнерите на ПреспаНет. Активностите беа групирани во пет компоненти: реставрација на влажни живеалишта, формирање на волонтерски групи за мониторинг на растенија, заштита и мониторинг на крупни цицачи, комуникација и еколошка едукација и основање на локална канцеларија на МЕД во Преспа.

on Shar Mountain” was organised for the first time in the village of Vejce to promote natural and cultural values of Shar Mountain.

Transboundary protection of Prespa region

Recent years have made Prespa the paragon of cross-border cooperation and joint efforts, achieving great results. Project's aim is the conservation of the Prespa region through activities that strengthen transboundary cooperation among PrespaNet partners. Activities fall into five components: Wetland Management and Restoration; People, Plants & Prespa; Large Carnivore Research and Damage Mitigation; Communications and Environmental Education; and Local Office.

Ботанички истражувања на влажни ливади
Botanical research of wet meadows

Собирање на семен материјал од евла
Collection of alder seeds

„Дивата страна на Преспа“ - серија на предавања и теренски активности со ученици
“The Wild Side of Prespa” - a series of lectures and field activities for schoolchildren

Мониторинг на крупни цицачи
Monitoring of large carnivores

ПреспаНет информаторот
PrespaNet newsletter

4 МЕД СЕ РАЗВИВА MES DEVELOPMENT

Како што МЕД расте и се развива низ годините, така и се зголемуваат потребите за поефикасно функционирање на канцеларијата, подобри услови за работење и креирање енергетски одржлива канцеларија, што би било во иста линија со целите што ги промовираме.

As MES grows and develops, so do the needs for more efficient functioning of the office, better working conditions, and creation of sustainable office, all in line with the objectives promoted.

Постепеното зголемување на тимот на МЕД бара преуредување и зголемување на канцеларискиот простор. Дополнително, планирано е да се инсталира топлинска пумпа со цел да се намалат трошоците за електрична енергија. Со надградба на куќата, планирано е да се подобри надворешната топлинска изолација и да се инсталираат соларни панели, со кои МЕД ќе може да произведува струја за да задоволи дел од сопствените потреби. Нашата желба е канцеларијата на МЕД да биде пример за еколошки и одржлив работен простор.

Новите активности, проекти и програми бараат МЕД да се развива и во делот на внатрешна организација, комуникација и администрација. Се работеше на унапредување на базата за управување со финансиските податоци со цел подобро и олеснето управување со финансите. Дополнително, работевме и на план за управување со човековите ресурси. На крајот на годината, МЕД започна да работи на новиот стратески план за наредниот петгодишен период 2020-2024 година. Поддршката од „BirdLife“ ни е особено значајна за овие активности. Исто така, за прв пат успеавме да обезбедиме нерестриктивен фонд за основната работа на Друштвото, благодарейќи на Sigrid Rausing Trust фондацијата.

The gradual enlargement of MES team requires re-structuring and increase of work space. Moreover, installation of a heating pump is foreseen to cut electricity costs. House renovation is expected to improve the thermal insulation, and furthermore, the installation of solar panels will enable electricity production so that MES partially meets its energy needs. Our wish is that MES office becomes a model for ecological and sustainable work space.

New activities, projects and programmes require MES also to develop its internal organisation, communication and administration. Work was done to ensure better and easier finance management. Additionally, we worked on a plan for management of human resources. At the end of the year, MES started preparation of a new strategic plan for the upcoming five-year period 2020-2024. The support from BirdLife was very important in this respect. Also, for the very first time we successfully obtained unrestricted funding for the basic work of the society, thanks to the Sigrid Rausing Trust foundation.

5

МЕД ЕДУЦИРА MES EDUCATION

Еколошкото образование станува најважната алатка во заштитата на животната средина. Сите истражувања, планови и замисли се речиси бесцелни доколку не се пренесува знаењето за важноста на природата и сите елементи во неа. Со еколошкото образование ја формираме еколошката свест и само така знаеме дека генерациите по нас вистински ќе ги ценат и заштитуваат природните вредности.

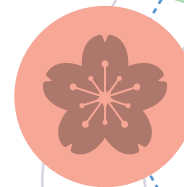
Environmental education becomes the most important tool for protection of the environment. All research, plans and ideas are futile without disseminating knowledge on the importance of nature and its components. Environmental education helps to foster ecological awareness, which ensures that future generations will truly appreciate and protect natural values.

Предавање за балканскиот рис во училиштата во НП „Маврово“
Lectures on the Balkan lynx in Mavrovo NP schools

Шеесет обучени наставници за едукација за балканскиот рис
Sixty teachers trained to deliver education on the Balkan lynx

Работилница за студенти за набљудување ендемични растенија
Student workshop on endemic plant monitoring

Организиран Меѓународен ден на преселните птици
Celebration of the International Migratory Bird Day

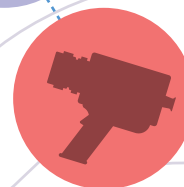
Организиран Меѓународен ден на запознавање на египетскиот мршојадец
Celebration of the International Vulture Awareness Day

Обука за производство на дрвни садници
Training on nursery tree production

Јавна акција за обновување на рипариската вегетација
Public action to restore riparian vegetation

Пет промотивни видеа за заштита на Осогово
Five promotional videos to protect Osogovo

Финансиски извештај за работата на Македонско еколошко друштво за 2019 година

Почетната финансиска состојба на денарските и на девизната трансакциска сметка на Друштвото на 01.01.2019 изнесуваше 15.836.774,00 денари.

Овие пренесени средства од минатата година се употребени за имплементација на проектните активности што се спроведуваа во текот на 2019 година.

Благодарение на финансиската поддршка од неколку меѓународни организации и фондации и еден консултантски договор, вкупните приходи на Друштвото во текот на годината изнесуваа 37.549.521,00 денари. За реализација на активностите беа потрошени вкупно 35.178.764,00 денари.

Крајната состојба на девизната и на денарските трансакциски сметки на Друштвото на 31.12.2019 година изнесуваше 18.207.531,00 денари.

Овие средства ќе бидат употребени во текот на 2020 година за имплементација на проектните активности, со главна цел остварување на мисијата и визијата на МЕД.

Financial report for the work of MES in 2019

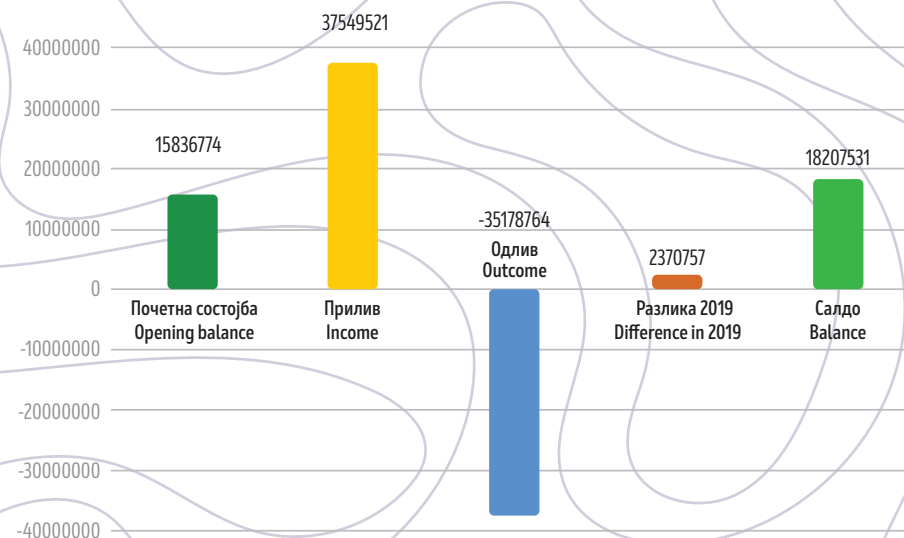
MES's denar and foreign currency opening balance on 1 January 2019 amounted to MKD 15,836,774.00.

The transferred funds from last year were used to implement project activities foreseen for 2019. Owing to the financial support of several international organisations and foundations, and one consultant contract, MES's total funds for the year 2019 measured MKD 37,549,521.00. A total of MKD 35,178,764.00 were spent for the implementation of activities.

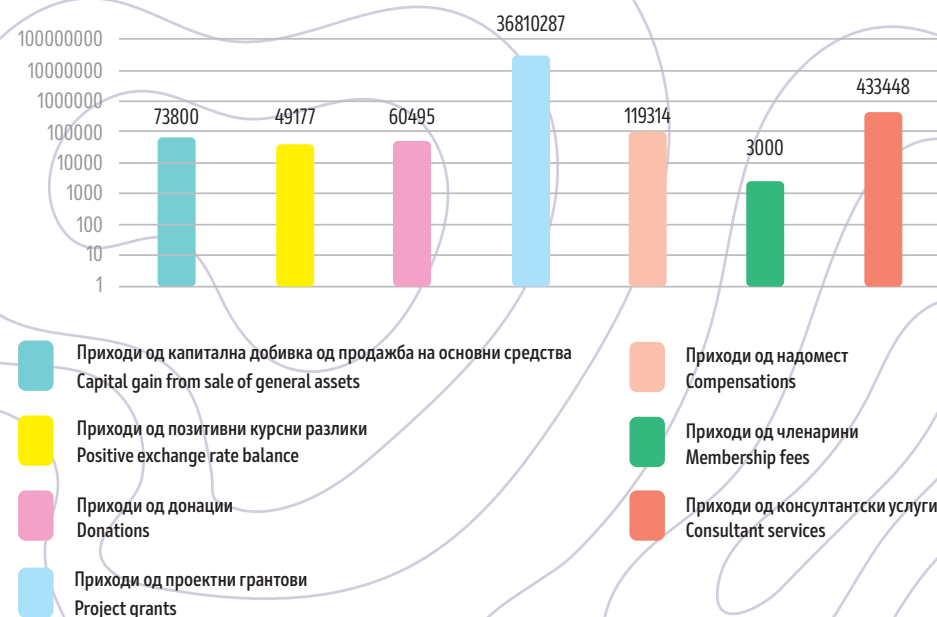
MES's denar and foreign currency closing balance on 31 December 2019 amounted to MKD 18,207,531.00.

These funds will be used to in the course of 2020 to implement project activities, with the main goal of realising MES vision and mission.

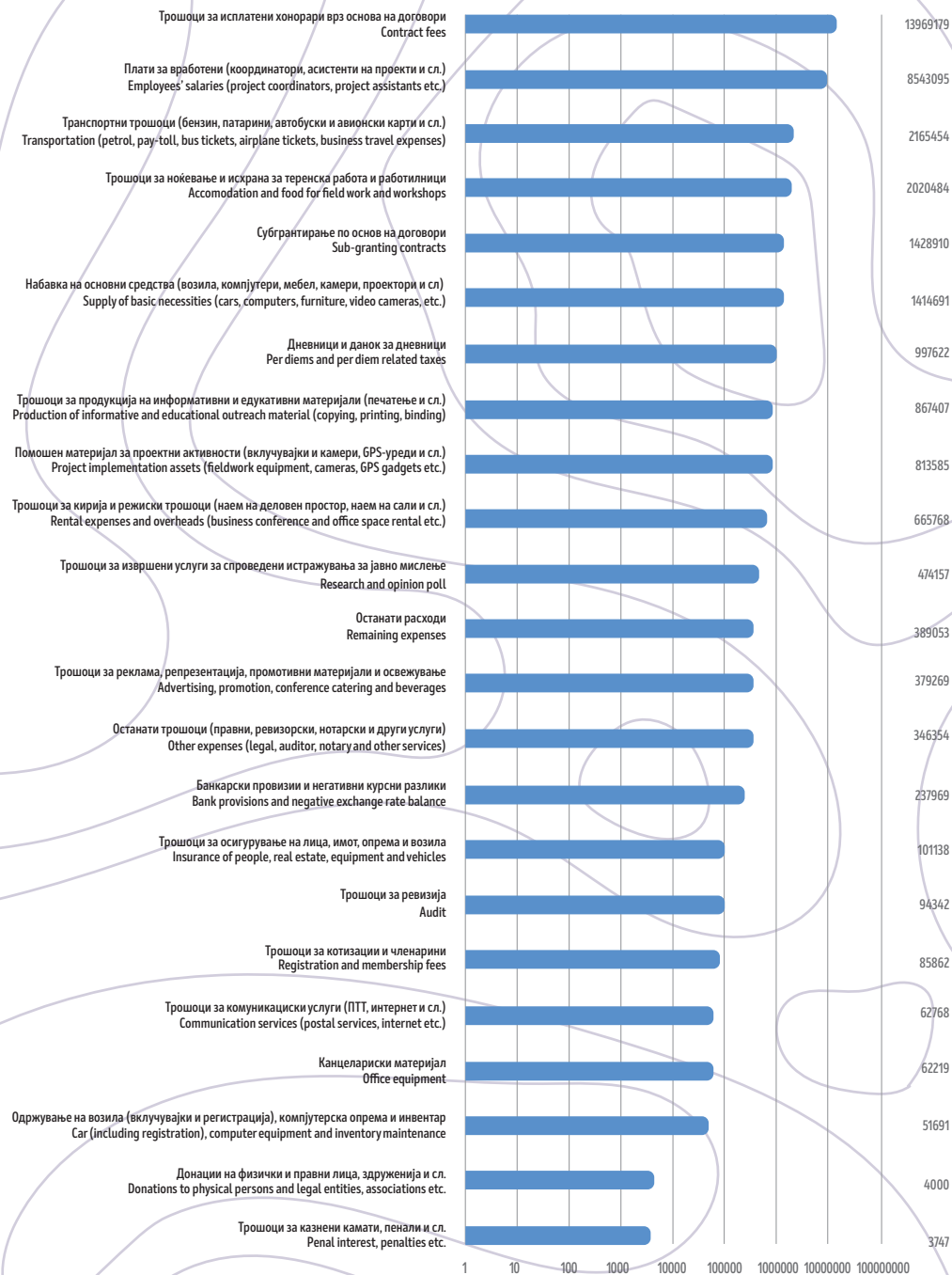
Приходи и расходи за 2019 година Income and outcome for 2019

Приходи 2019 година (вкупно 37.549.521,00 ден) Income for 2019 (MKD 37,549,521.00 in total)

Расходи за 2019 (вкупно 35178764,00 денари) Expenditures for 2019 (MKD 35,178,764.00 in total)

Финансиски поддржувачи на МЕД во текот на 2019 година

Фондација „Еуронатур“, Фондација „МАВА“, Фармахем ДООЕЛ, Швајцарска агенција за развој и соработка (СДЦ), Фонд за природа за регионот Преспа-Охрид (ПОНТ), Фондација „Јенсен“, Организација за индустриски развој на Обединетите нации (УНИДО), Глобален еколошки фонд (ГЕФ), Канцеларија на Обединетите нации за проектни услуги (УНОПС), Партнерски фонд за заштита на критични екосистеми (ЦЕПФ), Бугарско друштво за заштита на птиците (БСПП), Европска Унија, Геолошки завод на Словенија, Германско друштво за меѓународна соработка (ГИЗ), Германско сојузно министерство за економска соработка и развој (БМЗ), BirdLife International, LUSH, Фондација „Сигрид Раусинг“, ЕССА Синерџи, Германска сојузна фондација за животна средина и заштита на природата (ДБУ), Деконс-Ема ДООЕЛ, Фондација за заштита на мршојадците (ВЦФ).

Во 2019 година финансиското работење на МЕД беше предмет на две надворешни ревизии - една за проектот „Програма за зачувување на природата во Македонија-фаза 2“, кој е и нашиот најголем проект во финансиска смисла, и една за севкупното финансиско работење на Друштвото. Според ревизорското мислење, финансиските извештаи реално и објективно ја прикажуваат финансиската позиција на МЕД во сите материјални аспекти во согласност со сметководствената регулатива што се применува во Република Северна Македонија, Законот за сметководство на непрофитни организации и Правилникот за финансиско и материјално работење на непрофитни организации.

MES financial supporters in 2019

EuroNatur, MAVA Foundation, Pharmachem, Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC), Prespa Ohrid Nature Trust (PONT), Aage V. Jensen Charity Foundation, United Nations Industrial Development Organization (UNIDO), Global Environment Facility (GEF), United Nations Office for Project Services (UNOPS), Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF), Bulgarian Society for the Protection of Birds (BSPB), European Union, Geological Survey of Slovenia, German Agency for International Cooperation (GIZ), German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development (BMZ), BirdLife International, LUSH, Sigrid Rausing Trust, ESSA Synergy, DBU, Dekons-Ema, Vulture Conservation Foundation (VCF).

MES's financial operation in 2019 was subject to two external audits - one for the Nature Conservation Programme in Macedonia - Phase II, our largest project in terms of finances, and one for the overall financial operation of MES. The audits found that financial reports provide realistic and objective representation of MES financial position in all material aspects in line with the accounting regulation applied in the Republic of North Macedonia, the Law on Accounting for Non-Profit Organisations, and the Rulebook on Non-Profit Organisations.

МЕД им благодариме на финансиерите и партнерите за укажаната доверба и можноста за соработка.

MES would like to extend its gratitude to its donors and partners for the trust and the opportunities for cooperation.

Сигурни далноводи за птиците во Чешиново-Облешево и поширокиот регион на Овче Поле
Avian-friendly power lines in Cheshinovo-Obleshevo and Ovche Pole wider area

Лет над штрковото гнездо: одредување закани во две влажни ливади по долниот тек на реката Вардар
Flight over the stork's nest: identifying threats in two wet meadows along the Vardar River course

Идентификување шуми со високи природни вредности и изработка на упатства за нивно управување
Identifying high nature value forests and preparing management guidelines

Надополнување на списокот на ендемични копнени растенија и животински таксони од Југоисточна Европа
Updating the List of Selected Endemic Terrestrial Plant and Animal Taxa of South-East Europe

Изработка на студија за ревалоризација на Националниот парк „Пелистер“
Preparation of a Revalorisation Study for Pelister National Park

Потенцијал за минерални ресурси на земјите од Источна и од Југоисточна Европа
Mineral-resource potential of East and South-East European countries

Програма за закрепнување на балканскиот рис
Balkan Lynx Recovery Programme

Нова надеж за египетскиот мршојадец
Egyptian Vulture New Life

Балкански проект за борба против отрови
Balkan Anti-Poisoning Project

Зачувување на ендемичните растенија во Македонија
Conservation of endemic plants in Macedonia

Активности во рамки на Програмата за Зачувување на природата во Македонија
Activities within the Nature Conservation Programme in Macedonia

Заштита на животната средина од перзистентни органски загадувачи
Protecting the environment from persistent organic pollutants

Партнерство и соработка за Шара
Partnership and cooperation for Shara

Прекугранична заштита на регионот Преспа
Transboundary protection of Prespa region

Македонско еколошко друштво
Бул. Борис Трајковски, улица 7, број 9А
1000 Скопје, Македонија
Тел: 02 2402 773
Моб: 078 371 175
contact@mes.org.mk
www.mes.org.mk

Македонско еколошко друштво, Ресен
Ул. Гоце Делчев бр. 1
Моб.: +38975 201 908

Извршен директор
Робертина Брајаноска
brajanoska@mes.org.mk

Претседател
Славчо Христовски
slavco_h@pmf.ukim.mk

Лектура
Тања Стевановска

Превод на Англиски јазик
Александар Павлов

Дизајн и графичка обработка
Јован Петрушевски

Macedonian Ecological Society
Bul. Boris Trajkovski Str.7, no 9A
1000 Skopje
Tel.: +3892 2402 773
Mob.: +38978 371 175
contact@mes.org.mk
www.mes.org.mk

Macedonian Ecological Society, Resen
Str. Goce Delchev no. 1
Mob.: +38975 201 908

Executive director
Robertina Brajanoska
brajanoska@mes.org.mk

President
Slavco Hristovski
slavco_h@pmf.ukim.mk

Proofreading
Tanja Stevanovska

Translation into English
Aleksandar Pavlov

Graphic design:
Jovan Petrushevski

facebook.com/Mes.org.mk

twitter.com/contactmes

instagram.com/macedonian.ecological.society

Macedonian Ecological Society

MACEDONIAN
ECOLOGICAL
SOCIETY